

Subiect: Comentarii la proiectul de lege privind modificarea legislației privind activitatea specială de investigații

Adresată: Ministerului Justiției, Octavian Bivol, consultant Direcția Elaborare a actelor normative, tel: 022 20 14 69, E-mail: octavian.bivol@justice.gov.md, secretariat@justice.gov.md

Persoane de contact: Vladislav Gribincea, președinte, vladislav.gribincea@crjm.org, Sorina Macrinici, consilier juridic, sorina.macrinici@crjm.org

Data: 15 septembrie 2017

EXPEDIAT PRIN POȘTĂ ELECTRONICĂ

În august 2017, Ministerul Justiției a publicat [proiectul de lege privind modificarea legislației privind activitatea specială de investigații](#) și a cerut prezentarea comentariilor la proiectul de lege.

Salutăm inițiativa de modificare a legislației privind activitatea specială de investigații (ASI). Proiectul de lege propus de Ministerul Justiției aduce îmbunătățiri considerabile în acest domeniu. De asemenea, notăm că au fost luate în calcul majoritatea propunerilor anterioare ale CRJM privind acest subiect.¹ În mod special, notăm următoarele aspecte pozitive ale proiectului: restrângerea circumstanțelor pentru efectuarea măsurilor speciale de investigație (MSI) prin includerea unei noi cerințe de prezentare a probelor pentru a bănuși că se pregătește, săvârșește sau a fost săvârșită o infracțiune pentru care sunt permise ASI; stabilirea unui termen-limită în care procurorul trebuie să dea indicații privind relevanța probelor; asigurarea accesului la informație persoanei supuse MSI prin anexarea purtătorului de informații în original la procesul-verbal privind rezultatele MSI și a dreptului de a cere copii de pe acesta și introducerea temeiurilor pentru amânarea informării persoanelor supuse MSI.

În același timp, notăm unele aspecte ale proiectului de lege care necesită îmbunătățire, și anume:

1. Clarificarea procedurii de dispunere a MSI

Art. 132⁴ alin. 1), prima propoziție, prevede că MSI se dispune doar de către ofițerul de urmărire penală. Există cauze date în competența exclusivă a procurorului, în care nu sunt implicați ofițeri de urmărire penală, însă în care trebuie dispusă MSI. Din această normă rezultă implicit că, pe aceste cauze, procurorul însuși nu va putea dispune măsuri speciale de investigații, ceea ce este anormal, deoarece îngreunează nejustificat urmărirea penală. Nu găsim considerente din care procurorul să nu poată dispune MSI. Propunem completarea art. 132⁴ alin. 1), prima propoziție, cu sintagma "sau a procurorului". De asemenea, urmează a fi clarificat alin. 3). În cazul în cauză nu este implicat un ofițer de urmărire penală, să nu fie nevoie de demersul motivat la ofițerului de urmărire penală. Dacă MSI este dispusă de

---

¹ Centrul de Resurse Juridice din Moldova, [Document analitic: Interceptarea convorbirilor telefonice în Republica Moldova: progres sau regres?](#), februarie 2016, http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/02/Document_Analitic-Interceptari_WEB_Logo_FOSI.pdf; Comentarii la proiectul de lege privind modificarea legislației privind activitatea specială de investigații, august 2016, <http://crjm.org/wp-content/uploads/2017/09/2016-08-04-coment-CRJM-proiect-lege-fin.pdf>.

procuror, iar aceasta urmează a fi autorizată de procuror, să decadă necesitatea autorizării suplimentare. Prin simplul fapt al dispunerii, procurorul deja acceptă implicit necesitatea MSI și întrunirea condițiilor legale.

2. Informarea persoanei supuse ilegal MSI

La acest moment, legea nu prevede obligativitatea informării persoanei în cazul constatării că MSI au fost dispuse/efectuate ilegal. Aceasta nu rezultă expres nici în proiectul legii actuale. Propunem ca, în cazul constatării aplicării ilegale a MSI, judecătorul sau procurorul care a constatat ilegalitatea, să informeze în scris, de îndată, persoanele supuse MSI despre faptul că au fost supuse MSI. Pentru aceasta, recomandăm completarea art. 132⁴ alin. 5) la final și art. 132⁵ alin. 10 prima propoziție cu sintagma ”și informează de îndată persoana care a fost supusă metodei speciale de investigație.”

3. Durata dispunerii măsurii speciale de investigație

În proiect uneori este folosită sintagma ”pe o perioadă de 30 de zile” (ex. art. 132⁴ alin. 6). Se pare că este vorba de o omisiune. Aceasta urmează a fi schimbată cu sintagma ”pentru cel mult 30 de zile”. Uneori autorizarea MSI pentru toate cele 30 de zile nu este necesară.

4. Clarificarea sensului sintagmei ”crimă organizată”

Proiectul conține cu sintagma ”crimă organizată” (art. 132⁴ alin. 8, art. 132⁵ alin. 7). Această sintagmă nu este folosită în Codul penal și nici nu are o definiție univocă, ceea ce ar lăsa spațiu pentru interpretări extensive, inacceptabile în cadrul procedurii penale. Dacă prin această sintagmă s-a avut în vedere grupul criminal organizat și organizația criminală, recomandăm folosirea acestor noțiuni în textul de lege.

5. Anexarea stenogramei fonogramelor pertinente în toate cazurile

Proiectul prevede la art. 132⁵ alin. 4 din CPP, anexarea la procesul verbal, după caz, a stenogramei fonogramelor declarate pertinente. Considerăm că în cazul în care se decide efectuarea unor stenograme, acestea trebuie obligatoriu să fie anexate la procesul-verbal. Recomandăm clarificarea acestui aspect în textul proiectului.

6. Clarificarea contestării unor hotărâri

Proiectul prevede un nou conținut al art. 132⁵ din CPP. Potrivit noului art. 132⁵ alin. (10) din CPP, „În cazul în care constată că prin acțiunile întreprinse ofițerul de investigații a încălcat vădit drepturile și libertățile omului, procurorul sau judecătorul de instrucție declară nule măsurile întreprinse și sesizează autoritățile competente. Ordonanța procurorului se atacă la procurorul ierarhic superior”. În acest alineat nu este clar cine poate ataca ordonanța procurorului la procurorul ierarhic superior. Recomandăm clarificarea acestui fapt.

7. Schimbarea momentului la care este informat judecătorul despre rezultatele MSI

Art. 132⁵ alin. 8) al proiectului leagă informarea judecătorului despre rezultatele MSI de un moment incert – ”până la terminarea urmăririi penale”. Având în vedere că urmărirea penală poate dura ani de zile sau poate fi suspendată, aceasta nu permite verificarea adecvată a legalității înfăptuirii MSI, care trebuie să fie făcută în scurt timp după efectuarea MSI. Acest termen nedefinit ridică chestiuni serioase legate și de respectarea garanțiilor de drepturile omului. Propunem ca judecătorul să fie informat în termen de 10 zile de la finalizarea efectuării MSI. Aceasta înlătură riscurile menționate. Recomandăm modificarea art. 132⁵ alin. 8) CPP prin prevederea termenului de cel mult 10 zile de informare a judecătorului de instrucție despre rezultatele MSI.

8. Urmează a fi clarificate efectele nerespectării modului de efectuare a MSI

Proiectul (art. 132⁵ alin. 9) și 10)) menționează că sunt declarate nule măsurile întreprinse care ”încalcă vădit drepturile omului”. Ultima sintagmă nu este clară și este folosită nepotrivit. Nu este clar când încălcarea este ”vădită” și când nu. Propunem ca măsurile să fie declarate nule atunci când ele au ”depășit limitele autorizației”. De fapt, acest lucru este verificat de judecătorul de instrucție și nu altceva. Recomandăm modificarea art. 132⁵ alin. 9) și 10) CPP în mod corespunzător.

9. Urmează a fi clarificat cum se distruge rezultatele MSI în cazul încetării urmăririi penale

Art. art. 132⁵ alin. 13 al CPP se referă la distrugerea rezultatelor MSI, însă se pare că acesta se referă doar la situația în care cauză este irevocabil soluționată de judecători. 75% din cauzele penale pornite niciodată nu ajung pe masa judecătorilor pentru a fi examinate în fond.

Această normă trebuie detaliată, pentru a clarifica și modul în care se distrug rezultatele MSI în urmărirea penale încetate.

10. În art. 134⁸ alin. 3 urmează a fi corectată referința

Norma se referă la cazurile în care poate fi efectuată accesarea datelor informatice și se referă la cazurile menționate în art. art. 132¹ alin. 2) p. 2. Ultimul articol este menționat greșit. El se referă la condițiile pentru efectuarea MSI.

11. MSI nu pot fi aplicate în cadrul evaluării integrității instituționale

Art. II p. 15 din proiectul de lege aduc modificări la art. 19 din Legea nr. 59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigații, care prevede temeiurile pentru aplicarea MSI. În particular, la alin. (1) p. 5) al art. 19 a fost prevăzut că evaluarea integrității instituționale este un nou temei pentru efectuarea MSI. În același timp, potrivit art. 11 alin. (3) al Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale, „*metodele și mijloacele de testare și fixare a testelor de integritate profesională nu reprezintă activități speciale de investigație în sensul Legii nr. 59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigație*”. De asemenea, MSI pot fi aplicate doar în cadrul unui dosar penal, cu respectarea garanțiilor specifice ale drepturilor omului. În cazul evaluării integrității instituționale, măsurile sunt aplicate fără inițierea urmăririi penale. Prin urmare, recomandăm excluderea acestui temei prevăzut de Art. II p. 15 din proiectul de lege.

12. Modificările la Legea privind activitatea specială de investigație conțin prevederi care nu își au locul în această lege

Articolul 7 al Legii este completat cu alin. 6) și 7). Acestea conțin interdicții pentru terți în ceea ce privește importul, producerea și folosirea mijloacelor tehnice de obținere ascunsă a informației. Pe lângă faptul că aceste prevederi par excesive, ele nici nu își au locul în această lege. Legea dată nu reglementează decât activitatea specială de investigații. Activitatea economică a persoanelor neimplicate în MSI nu pot fi reglementate prin această lege, deoarece depășește obiectul ei de reglementare. Nu este normal ca prin o astfel de lege să impui limitări în afaceri. Propunem excluderea acestor prevederi.

13. Legea privind activitatea specială de investigație ar putea fi interpretată ca permițând MSI care trebuie autorizate de judecător/procuror în afara cauzei penale

Această confuzie s-a creat în urmă recitirii legii în versiunea propusă pentru a fi modificată. Această confuzie trebuie înlăturată, prin introducerea unor prevederi exprese în acest sens. Nu este logic de a permite interceptarea convorbirilor sau accesarea datelor informatice în temeiul Legii privind activitatea specială de investigație, în lipsa unei cauze penale, atunci când Codul de procedură penală prevede că aceste MSI pot fi efectuate doar în cadrul urmăririi penale și doar pe anumite categorii de cauze penale. Propunem ca Legea privind activitatea specială de investigație să prevadă expres că MSI autorizate de judecător/procuror pot fi efectuate doar în cadrul unei cauze penale. În același context, nu este clar din ce motiv definirea MSI autorizate de procuror/judecător și care sunt definite în Codul de procedură penală, sunt de asemenea definite repetat în Legea privind activitatea specială de investigație.

14. Raportul anual al Procuraturii Generale privind MSI urmează a fi completat și publicat

Potrivit art. 38 al Legii nr. 59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigații, în fiecare an, până la mijlocul lunii februarie, Procurorul General trebuie să prezinte Comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică (Comisia parlamentară) un raport cu privire la MSI. Raportul trebuie să includă numărul de măsuri autorizate, numărul de măsuri anulate și rezultatele măsurilor speciale de investigație. Comisia parlamentară are dreptul de a solicita informații suplimentare, cu excepția materialelor din dosare. Rapoartele au fost prezentate Comisiei parlamentare, dar niciodată nu au fost făcute publice.

Raportul prezentat de Procuratura Generală conține unele informații care sunt considerate secret de stat.² Cu toate acestea, în afară de informațiile considerate secret de stat, raportul conține informații de interes general, cum ar fi numărul de măsuri autorizate și numărul de

² Art. 23 al Legii nr. 59 din 29 martie 2012 privind activitatea specială de investigații și art. 7 alin. (4) a) al Legii nr. 245 din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat.

măsuri anulate. Aceste date statistice pot fi publicate, deoarece nu pot afecta securitatea statului. Aceste date sunt de interes public și societatea are dreptul să le cunoască. Mai mult decât atât, legea prevede că Comisia parlamentară nu poate solicita materialele dosarelor și presupunem că raportul nu conține date cu caracter personal, întrucât nu este necesară divulgarea acestora parlamentarilor. În ceea ce ține de interceptările convorbirilor, considerăm că acest raport ar trebui să includă, de asemenea, date privind numărul de interceptări efectuate fără autorizația judecătorului de instrucție; numărul de interceptări care nu îndeplinesc cerințele legale și cele anulate în urma controlului judiciar, numărul de persoane care au fost și care nu au fost informate cu privire la interceptările telefonice; numărul de cazuri în care informarea despre interceptare a fost amânată de către judecătorul de instrucție; numărul de interceptări stocate și distruse de către procurori. Prin urmare, recomandăm modificarea art. 38 al Legii privind ASI prin prevederea publicării raportului Procurorului General prezentat Comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică privind efectuarea măsurilor speciale de investigație, în partea ce nu constituie secret de stat. De asemenea, recomandăm completarea raportului cu datele indicate mai sus.